

ישראל עזרת

פרשת ואתחנן תמו • גליון 141 • התשפ"ב

יוצא לאור על ידי בית המדרש "החיים והשלום" בני-יורק

מחפפר הקדוש

"זרע שמשון"

לרבי שמשון חיים נחמני זיע"א

"ויצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות" (דברים ו, כה), מהו "ויצדקה תהיה לנו". ויש לומר שהפתוב אומר (שם יא, יג) "והיה אם שמעו לשמענו אל מצותי", ונתתי מטר ארצכם בעתו" וכי ואם ח"ו לא נשמעו אל מצותי "ועצור את השמים" וכי (שם יא, יז) "וא"כ אם נשמור מצותי נעשה צדקה לעצמנו, כי אז יהיו לנו מזונותינו, משא"כ אם ח"ו לא נשמעו, ועוד אפשר שבא לרמוז למאי דאיתא בפ"ד דכתבות "אשרי שמרי משפט עשה צדקה ככל עת" (תהלים קו, ג), "הון ועשר בביתו וצדקתו עמדת לעד" (שם קיב, ג), חד אמר זה הלומד תורה ומלמדה וכי וכן אז"ל ע"פ (שם ד, ה) "ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים באשר צוני ה'" - "מה אני בהנם אף אתם בהנם" ומי שמלמד תורה לאחרים צדקה תחשב לו, וזהו "ויצדקה תהיה לנו" ואימתי יהיה זה "כי נשמור לעשות" וכי באשר צוני בהנם אף אנו בהנם. ועייל דהתם נמי אמרינן "אשרי שמרי משפט עשה צדקה ככל עת" וכי אפשר לאדם לעשות צדקה בכל עת, אלא זה הון בניו ובנותיו בש"הם קטנים ופרשי" ז"ל שתמיד יום ולילה הם עליו והיא צדקה שאין עליו חיוב בהם, ולכן אמר הפתוב כשאנו עושים רצונו של מקום נהיה כמו בנים הסמוכים על שלחן אביהם דאנו כמו קטנים דגדול הפומה על שלחן אביו מקרי קטן ועוד דגדול ואינו יודע במילי דאביה קטן קרי ליה, ואף אנו אין אנו יודעים במילי דקודשא בריך הוא כלום דאמר ר"מ בפ"ק דברכות "וחנתי את אשר אהון" אעפ"י שאינו הגון וכי עד"ז יש צדיק ומוב לו צדיק ורע לו.

ע"ז פ"ק היום לעשותם ולא למחר לעשותם. הטעם על זה הוא כי עקר קיום המצות הוא לקרר הטוב מהרע והעולם הבא נקרא שבת והבורר בשבת תיב הטאות, העולם הזה ש"הם ימי החול מצוה לקרר כל מה שצריך ליום השבת וכי היכי דעקר דרר הבורר הוא בכלי כד עקר הבורר נעשה ע"י התורה שהיתה פלי אומנותו של הקב"ה בכריאת העולם.

שלוש הדרכים לאהבה

ומשבח ומפאך ומתאנה תאנה גדולה לידע השם הגדול. כמו שאמר דוד (תהלים מב, ג) "צמאה נפשי לאלקים לאל חי". וכשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה אפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות. כמו שאמר דוד (שם ט, ד-ה) "כי אראה שמיה מעשי אצבעתיך וגו'", "מה אנוש כי תזכרנו" וכי".

משמע מדבריו הקדושים ביוסודי התורה, שהדרך לאהבת השם וליראתו היא בהתבוננות בבריאה הנפלאה שבא יתברך. ויש להבין מדוע בבאור מצות אהבת השם, נתן דגש לידיעת מעשי יתברך במחשבה של התבוננות במצוותיו ובדרכיו וכי וכן על ידי הקריאה לבריות לאהב את השם, ולא נזכר גם דרך זו של התפעלות מהבריאה הנפלאה שבא? ונתן לשאול גם ההפך, כינן שלמוד התורה הדרך העקרית להביא את האדם לאהבת השם יתברך, מדוע נצרכת גם התבוננות במעשיו יתברך והתפעלות מיצירת הבריאה? **עוד יש להבין** מדוע באהבת השם יתברך על ידי למוד התורה נאמר "וזאת היא האהבה המחיקת", ובאהבת השם על ידי התבוננות בבריאתו, לא נאמר לשון חיוב? **ועוד יש להבין** על דרך ההתפעלות מהבריאה, שפינן שכחה רב ועצום על נפש האדם שעשויה להתיתע אותו לאחור ולשכחו של מקום פורצת מפיו, מדוע מדענים וחוקרים גדולים, שמעמיקים חקר בנפלאות הבריאה, אינם מתעוררים לאהבה וליראת את השם ואין קולם נשמע בשבח השם יתברך, ובתוכם גם כאלו המתכחשים לו [ועל אף שברגע אמת גם המחזיקים פכופרים מרימים ידיהם ואומרים אצבע אלקים היא, על כל פנים כלפי חוץ ובחיי השגרה אינם מגלים פרצי אהבת השם ויראתו כמצפה] ולמה ראית הטבע לא פועלת עליהם ומשעבדת את חושיהם לבורא ברוך הוא?

נאמר בפרשתנו (ו, ה-ו) "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך. והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום" וגו'. ומשמע במפרשים, שתחלה באה הצווי לאהב ובהמשך הדרך לאהבה אותו. ואמרו חז"ל בספרי "לפי שנאמר (דברים ו, ה) "ואהבת את ה' אלקיך" איני יודע כיצד אוהב את המקום, תלמוד לומר (שם ו, ו) "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך" שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם". כלומר, על ידי העסק בדברי השם יתברך - למוד התורה, תכיר את השם ותבוא לאהבה אותו יתברך. ועין שם בפירוש המזרחי שבראה מדבריו שעל פי רבותינו ז"ל רק הדרך הזאת היא המביאה לאהבת השם ית'.

וכן כתב הרמב"ם בספר המצוות (עשין מצוה ג - פרשת ואתחנן) - במצות אהבת השם, "היא שצוני באהבתו יתעלה. וזה שנחשב ונתבונן במצותיו ומאמריו ופעולותיו עד שנשיגהו ונהנה בהשגתו בתכלית ההנאה, וזאת היא האהבה המחיקת, ולשון ספרי לפי שנאמר (דברים ו, ה) "ואהבת את ה' אלקיך" איני יודע כיצד אוהב את המקום, תלמוד לומר (שם ו, ו) "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך" שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם. הנה בארנו לך שבהתבוננות תעלה בדרך ההשגה ותגיע ההנאה ותבא האהבה בהכרח". ומסוף הרמב"ם "וכבר בארנו שזאת המצוה גם כן כוללת שנהיה קוראים לכוני האדם כולם לעבודתו יתעלה ולהאמין בו, וזה שאתה כשתאהב איש אחד תספר בשבחיו ותראה בהם ותקרא בני האדם לאהב אותו וזה עד"מ כן כשתאהב אותו יתעלה באמת כאשר הגיע לך מהשגת אמתו אתה קורא בלי ספק הסכלים והפתאים לדעת ידיעת האמת אשר ידעתו. ולשון ספרי "ואהבת את ה'" - אהבהו על הבריות כאברהם אביך שנאמר (בראשית יב, ה) "ואת הנפש אשר עשו בחרן" ור"ל כמו שאברהם מפני שהיה אוהב כמו שהעיד הפתוב (ישעיה מא ח) אברהם אהבי וזה בעצם השגתו קרא בני האדם להאמין בשם מרב אהבתו כן אתה אהב אותו עד שתקרא אליו בני האדם".

מאידך ידועים דברי הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (פרק ב הלכה ב), "והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו. בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חקמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב

במצותיו ובפעלותיו כפי שמסר בתורתו הקדושה, וככל שיקבע במוחו ובעצמותו את האהבה בדרך העיונית בתורת השם, כן תהא אהבתו מגנת מפני זרמי האהבות הרגשיות המאיימות לכבות את האהבה. נשים לב להבדל נוסף בין האהבה הבאה מהתבוננות בבריאה לזו הנרכשת על ידי התבוננות בדרכיו ובלימוד תורתו, שעל האהבה

הבאה מההתפעלות בראית החכמה האדירה במעשי השם ובברואיו הנפלאים נאמר לשון – "מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאנה תאנה גדולה לידע השם הגדול", לשון 'מידית' זו אינה מופיעה בדרך אהבת השם שבאה מהתבוננות במצוותיו ובדרכיו ומשמע מלשון הרמב"ם שם שמדבר בתהליך עד שתקבע האהבה באדם. ונראה ללמוד מפה, שדוקא משום זה האהבה המחייבת היא האהבה הבאה מהתבוננות בחוקי השם ובלמוד תורתו הקדושה, משום שאהבה הבאה "מיד" אינה בהכרח מחזיקה מעמד לאורך זמן וכשם שבאה מיד – ללא השקעה, הקרבה ומאמץ, כך עלולה לחלוף כלעצמת שבאה. שונה ממנה האהבה הבאה בעמל ובהקרבה, שלגדל יקרתה משתמרת ומתקבעת באדם והיא חלק מעצמותו. [דגמה מיני רבות, ילדים שרקו מהוריהם בחדשיהם הראשונים, כעבור עשרות שנים, כאשר הם נפגשים עם הוריהם, על אף הגעגועים שלא הרפו בזמן רחוקם, האהבה ביניהם, לאורך זמן העמיד, אינה חזקה כביחס לאהבה שבין הורים לילדים שגדלו בחיק הוריהם מעת לידתם ועד בגרותם, שבהם השקע מאמץ יותר מאשר הבנים שהרקו מהם]. ולכן האהבה הבאה מהתבוננות בעיון בתורת השם יתברך, במצוותיו ובדרכיו, היא אהבה משקעת ועמידתה קבועה ואיתנה בנפש האדם ומשתמרת בו. ולכן דוקא היא האהבה המחייבת.

דרכים המשלימות זו לזו

ובכל זאת שני הדרכים נצרכים ויש לאחז גם בזה וגם בזה, גם לשים לב למעשי השם שבא את כל היקום בחכמה אדירה ובתבונה נפלאה ומנהל אותה לרוחנתו, בחן בחסד וברחמים, שבוה יפתח הלב ויתעורר הרגש לאהבת השם יתברך וליראתו ממנו, אך ביותר לשים את מעיניו בלמוד התורה הקדושה, כי בזה תתישב האהבה בשכלו ותקבע במוחו ובנפשו, כדרך הדברים הקצרים הבאים דרך עבודה, שחקוקים בלב ובמח. נזכר שעל כל פנים, האהבה המחייבת היא רק זו הבאה מלמוד התורה. לכן כאשר האדם מתפעל מהבריא הנפלאה של הבורא ברוך הוא, ראוי לו מיד שישמר את התנוצצות האהבה הזו בכלים שכליים של למוד התורה.

והבאנו בעבר (בפרט במדור נפלאות הבורא ית"ש) עבודות רבות מצדיקי הדורות, שדוקא הם גילו חכמה ותבונה בבריא, שהבורא ית"ש ברא

ומנהלה בהשגחה עצומה לרוחת הברואים, ולעמק ההתפעלות מהעיון התלהב לבס באהבת השם יתברך עד פלות הנפש. והתעצמות נפשו באהבת השם מראית נפלאותיו בבריא, מקורה בלמוד תורתו ית"ש והתבוננות בבריא הוציאה לפעל את האהבה שנרקשה בעיונם המעמיק בתורת השם.

[נהנה כאשר מזהיר משה רבינו עליו השלום את ישראל בפרשתנו מעשית עבודה זרה באופנים שונים, נזכרו פרטים בבריא של בעלי חיים וגרמי השמים שעשיות להוביל את האדם לעשות מהם עבודה זרה (ד, יז-יט), "כל בהמה אשר בארץ... כל צפור כנף אשר תעוף בשמים. כל רמש באדמה... כל דגה אשר בים מתחת לארץ. ופן תשא עיניך השממה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים ונדחת והשתחית להם ועבדתם, אשר חלק ה' אלקיך אתם לכל העמים תחת כל השמים" ובדרך אפשר נראה בזה, שמלשון הפסוקים משמע שהתפעלות מהתבוננות שבברואים שביבשה, והעמקת חקר בבעלי החיים הרוחשים בעמקי הים ונשיאת העינים לשמים וכל פיוצא באלו הנזקרים שם, כאשר באים ללא הכנה מקדמת של אמונה בהשם יתברך וביחודו, עשויים להביא לתוצאה הפוכה מאומנת ה' ולהטעות את האדם בעבודה זרה. ולכן גם בשעה שמתבונן בתפארת הבריא, עליו לעשות זאת בהכנה עקרת של הכנה בבוראה. וככל שמעמיק בלמוד התורה ועומד על סתריה, מטיב לראות את הבריא בעינים הנכונות של האמונה האמתית. ועל אלו דבר הרמב"ם שבראותם את נפלאות הבורא ביפי הבריא, מיד נתעשים לאחריהם וכו'. ועוד עין מסכת עבודה זרה (נה ע"א) על פי הפסוקים הנזכרים, שלרשעים הבוחרים לסור מדרכי השם יתברך, לא רק שהקב"ה לא מונע מהם לטעות, אלא אף החליקן בדברים וממהות נפלאות הבריא ישאבו כח להחזיק בהבליהם, כדי לטורדן מן העולם, בהתאם לכלל שהבא להטמא פותחין לו. עוד עין בפירוש רבינו בחיי בפרשת בהעלותך (במדבר י, לה) שבתקופות קדומות היו גוים שהחזיקו בטעות קדמות העולם, וחזיקו לטעותם שאבו מאיתני הטבע, בראותם הרים גבוהים, מרחבי הים וכדומה. וכאשר בני ישראל יצאו ממצרים, העבירים השם יתברך בים ובמדבריות ובמקומות ישוב, ובכל אלו נעשו להם נסים מעל הטבע כדי לעקור מחשבות טעות אלו. ועל פי זה מכאן בטעם הכנסת פסוקים "ויהי בנסע הארץ וגו' ובנחה יאמר" וגו', במהלך ענין מסע ישראל מהר סיני. עין שם דבריו בהרחבה.]

בטוי לשלוב של שני הדרכים הללו, מביא רבי יעקב חיים סופר שליט"א ראש ישיבת "כף החיים" בספרו "הדר יעקב" (ח"ג סימן מב) על דרך ברכות קריאת שמע שחרית וערבית, "המעין בכתבי רבותינו ימצא כי מנו שתי דרכים שבאמצעותן נתן להגיע לאהבת ה'; הראשונה על ידי העסוק בתורה, פדברי רש"י בפסוק הסמוך, והשנייה על ידי התבוננות בנפלאות הבריא, כפי שכתב הרמב"ם בהלכות יסודי התורה. נראה כי לשתי דרכים אלו פנו אנשי כנסת הגדולה, כשתקנו להקדים לסדר קריאת שמע, שבה אנו אומרים את פרשת "ואהבת" את ברכות "יוצר המאורות" ו"אהבה רבה" בשחרית, וברכות "המעריב ערבים" ו"אהבת עולם" בערבית; משום שבכפוף "יוצר המאורות" ו"המעריב ערבים" עוסקות בתאור נפלאות הבריא, ואלו ברכות אהבה רבה ואהבת עולם עוסקות בשבח התורה הקדושה".

על פי דבריו של הגרי"ח סופר שליט"א נראה לשים לב ששני דרכים אלו באים בכל תפלה וגם בגוף לשון התפלה והברכות הנאמרות לפני כל עשית מצוה וכל הנאה: "ברוך אתה ה' – שם השם מתיחס להיותו יתברך מהנה את כל הבריא, ו"אלקיני" – על בחירתו בנו להיות אלקים לנו ונאחזנו עמו [ואמרים אלקינו, כי על אף שהתאר אלקים פרושו "תקיף ובעל היכלת ובעל הכחות כולם", מכל מקום נראה לומר שכאשר נאמר בלשון "אלקיני" יש דגש לכך שהוא האלקים שלנו לענין שאחזנו עמו הנבחר משאר הברואים], ומנקודת אלו מתחזקת אהבתנו ב"מלך העולם", שהכל נהיה בדברו, או בורא פרי וכו', אשר קדשנו וכו', עושה מעשה וכו' –] כן פעלה שלה מתיחסת הברכה].

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנוצח להתדבק בדרכיו ובתורתו, לאהבתו וליראתו ממנו כל הימים, ואהבתו וחמלתו לא יסיר ממנו לעולמים ונזכה לשפע ברכה והצלחה בכל מעשינו, ורפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובפרט לשושנה בת טובה לאורך ימים ושנות חיים בבריאות איתנה בכל אכריה וגידיה ונזכה לקבל פני משיח צדקנו במהרה דידן ולשבע שמחות וכל טוב סלה לנו ולכל בית ישראל.

משיחות המגידים שליט"א

הגיש משה אליהו ש. טל 050.4125671

שבת שלום ומברך

<h3>סגולה</h3> <h4>סגולות לעס סגולה • יצועות לעס נועם ערה • סגולה לתגברת מולו</h4> <p>מוכא בפסרים הקדושים כי מט"ו באב עד כ"ה באלול הם ארבעים ימי העבור ואז נברא בו העולם. ומסגל בימים הללו להתפלל שיתעלה מזלו, כי מט"ו אב מול ישראל גובר. והוא יום מחילת עוונות ביום הכפורים שבו תשובה משמחה ולכן חולות בפרמים לשון מחול לצדיקים. ורמזו שהם ימי רצון גדולים בפסוק "מחוטב עצידי" – הוא יום ט"ו שפסקו לברות עצי הפערבה, "עד שזאב מומד" – הוא יום הושענא רבה שבו נפחד הפנים והם ס"ה יום כמנין חיים שבמולכם עלה משה רבינו ע"ה לפרום. לכן מיום חמשה עשר באב צריך להוסיף בלמוד התורה הקדושה, פמוכא כמפסקת תענית, ובפרט שבת פרשת ואתחנן שקורין עשרת הדברות קבלת התורה משמחה ופזורים מעליו על מלכות ודרך ארץ. ונהגו בתרבה קהלות להתחיל ביום זה בלמוד תקוני החר הקדוש ולסימו ביום הכפורים. ונזכה לגאולה בחסד וברחמים אמן כן יהי רצון.</p>	<h3>נפלאות הבורא ית"ש</h3> <h4>מה רבו מעשיך ה' בלום בחכמה עשית</h4> <h4>המעבדה המשכללת בתבל</h4> <p>הפבר מהאברים החיוניים ביותר שעשה הבורא ית"ש לברואיו, מהיותו מפקד על תהליכים רבים המתחוללים בגופו ובדמנו. בעת ובעונה אחת מבצע פחמש מאות פעולות הנחוצות לקיים חיי האדם (ומזה שידוע לנו...) כמפעל רב זרועות שזקק חיים, אך ללא רעש וצלגולים אלא בשקט נפלא. מתפקדיו לקלט את המינרלים, הבימיקלים, הויטמינים, ואת כל מה שדרוש לגוף, ויחד עם זה – במקביל, מסנן את הדם ופועל לנטרל רעלים וחרמרים מזיקים. וכן מיצר שומנים, חמצות וברזל ועוד ואוגר לעת הצורך. מיצר הורמונים וכן תאי דם אדמים לעברים ומחזיש לבוגרים. וכן מסת הפבר את רמת הספרים בדם. ועוד בהנה פעלות ותגובות לשמר בריאותנו. מעבדה משכללת זו – הפבר, מסתורית ביותר שרוב עד מאד הנסתר על הגלוי – על מעט הידועות לנו בפעלת הפבר. ובשונה מכל מדען ומעבדה, שקימים סבויים לעמוד על תהליך פעלתם, פעלת הפבר היא בגדר תעלומה ואין ברעת אנוש דרכים להבין את סתריה.</p>
--	--